

CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDAKİ (1923-1946) İNSAN/BİREY YETİŞTİRME PARADİGMASININ SON OSMANLI BİRİKİMİ İLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Nurhayat Çelebi
Marmara Üniversitesi
nurozdayi@marmara.edu.tr

H. Tezer Asan
Marmara Üniversitesi
tezerasan@gmail.com

Özet

Çalışmada Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki insan/birey yetiştirme anlayışı, ülkenin kurucusu ve köklü devrimlerin önderi Mustafa Kemal Atatürk öncülüğünde başlatılan eğitim seferberliğinin temel ilke ve amaçları çerçevesinde incelenmektedir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında ortaya konan eğitim anlayışı ve bu anlayışın temelini oluşturan insan/birey yetiştirme disiplini, dönemin eğitim yasa ve yönetmelikleri, eğitim uygulamaları ile ülkenin kurucu ve yönetici tabakasının söylemleri çerçevesinde değerlendirilmekte ve analiz edilmektedir. Bu analiz yapılırken Cumhuriyet'in ilk yıllarının kurucu tabakasının yetiştiği Son Osmanlı birikimi de mercek altına alınmaktadır. Özellikle cumhuriyetin öncül dönemi olması nedeniyle II. Abdülhamid dönemi yoğun bir biçimde ele alınmıştır. Çalışmada, Cumhuriyet'ten önceki son dönem olması itibarıyla II. Meşrutiyet dönemi siyasi ve fikir akımları, eğitim hayatındaki gelişmeler, düşünceler ve değişim girişimleri Cumhuriyet döneminin temellerine etkisi çerçevesinde değerlendirilmektedir. Çalışmanın bulgularına göre cumhuriyet dönemi eğitim paradigmaları ve insan yetiştirme disiplini, öncül dönemler olan Mutlakiyet ve Meşrutiyet Dönemleri ile alt yapısı hazırlanan, ulusal ve uluslararası fikir gelişmelerinden, siyasi ve sosyal hareketlerden etkilenmiş ve beslenmiştir. Özellikle global düzeyde döneme damgasını vuran ulusalcı/milliyetçi paradigmaların Son Osmanlı döneminden itibaren adım adım yeni Cumhuriyet'e doğru gelişip kökleştiği, eğitim anlayışlarına da şekil veren bir güç durumuna geldiği görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, disiplin, birey yetiştirme paradigmaları, Cumhuriyet dönemi eğitimi.

COMPERATIVE ANALYSIS OF HUMAN/INDIVIDUAL DEVELOPMENT PARADIGM WITH OTTOMAN ACCRETION IN THE EARLY REPUBLIC (1923-1946)

Abstract

In this study, the understanding of human growing in the first years of republic is examined according to the guidance of Mustafa Kemal Atatürk who is the founder of the country and owner of the the radical revolutions. While analyzing the understanding of education in the first years of republic and the human growing dicipline which is the basis of this understanding, this period's education, rules and regulations, education applications, also last Ottoman accumulation which the founder group of republic grewed examined. Especially because it has been thought as the guiding period of republic, II. Abdulhamid period has great importance. In this study, because it was the last period before republic II. Contitutional Monarcy period politics and opinions, the developments in the life of education, opinions and attemps of change is evaluated according to its effects on the republic period's basis. According to findings of the study, republic period educational pradigmas and human growing dicipline effected by the polictical and social movements, national and international opinion developments which substructure was prepared in the period of Contitutional Monarcy and Autocracy. Especially nationalist pradigmas which effected the period globally, beginning from the last Ottoman Period, started to develop straight to republic and it became a power which directed education understanding.

Key Words: Education, dicipline, human growing paradigmas, Republic period education.

